

Analyzing Elementary Social Studies Textbooks and Student Education Network (SHAD) to Match Maxwell's Teamwork Components

Elahe Sorayya

MSc. Student of Educational Research, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Monire Salehi *

Assistant Professor in Educational Sciences, Shahid Hashemi Nejad Campus, Farhangian University, Mashhad, Iran

Extended Abstract

Introduction

In the contemporary world, teamwork skills are fundamental for driving positive change and enhancing organizational efficiency (Mogharabian et al., 2019; Rajae et al., 2019; Soleimani et al., 2019). These skills not only help students develop effective social interactions (Murdoch & Wilson, 2014) but also improve communication and interpersonal competencies (Van Horne & Rakedzon, 2024). Despite their significance, the lack of teamwork proficiency in Iran has been identified as a hindrance to national development (Mogharabian et al., 2019), with limited research exploring its root causes (Jafarpour, 2018). Studies suggest that structured instruction in teamwork can positively influence individuals'

* Corresponding Author: salehi1380@gmail.com

© 2025 The Author(s). This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International ([CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)) License.

DOI: <https://doi.org/10.22034/rip.2024.451610.1020>

Received: 12 Apr 2024 Revised: 30 Apr 2024 Accepted: 15 May 2024 Published online: 29 Nov 2024

attitudes and performance in group settings (Keykha et al., 2019), highlighting the importance of early education in fostering such skills.

Elementary schools, as the foundational environment for education, play a crucial role in character development. Textbooks, being central to the teaching-learning process, warrant careful scrutiny for their role in promoting teamwork. Motamedi et al. (2023) examined Persian reading textbooks for grades four to six using Maxwell's 17 components of teamwork. Although not explicitly named, Maxwell's model guided the analysis, which revealed a minimal presence of teamwork content—only 13, 8, and 22 references in the respective grade levels. In a related study, Mosaei and Moradnezehadi (2024) analyzed Persian, science, and social studies textbooks to assess the representation of teamwork and cooperative culture in texts, images, and assignments. Their findings showed that references to teamwork constituted less than 2% of the total content, though they did not examine individual teamwork components.

Given the significance of social studies in developing students' social and interpersonal skills, a focused evaluation of teamwork representation in these materials is necessary. However, no prior study has comprehensively assessed Maxwell's teamwork components across both elementary social studies textbooks and digital content provided through Iran's SHAD (Student Education Network) platform. To address this gap, the present study aims to analyze how extensively Maxwell's components of teamwork are embedded within these educational resources, thereby contributing to a better understanding of how early education supports teamwork skill development in Iranian elementary schools.

Method

This study employed an applied, quantitative research design with a descriptive approach, using quantitative content analysis as the primary method for data collection and analysis. As outlined by Ghaedi and Golshani (2016), this method adheres to four essential criteria: objectivity, regularity, clarity, and quantifiability. To ensure objectivity, two researchers and an expert in educational sciences independently coded the data, yielding consistent results. Regularity was maintained by analyzing all elements of the content—written text, exercises, images, and multimedia materials—from elementary social studies textbooks and SHAD platform resources. The clarity criterion was met by using clearly defined components based on Maxwell's (2013) model of teamwork, minimizing subjective interpretation. Quantification was achieved by measuring the frequency of each teamwork component using a researcher-developed checklist derived from Maxwell's 17 components. To ensure content validity, experts in educational sciences reviewed the checklist and provided feedback regarding the alignment and relevance of each subcomponent. Inter-coder reliability was assessed using the Holsti method, which calculates agreement between coders as a percentage. The statistical population included the full content of Iranian elementary social studies textbooks for the 2023–2024 academic year and all officially published SHAD platform materials for the same subject. The sample equaled the population. Units of analysis included sentences, paragraphs, activities, captions, images, and video clips. Data were analyzed using descriptive statistics, frequency percentages, and Shannon entropy to assess the relative weight of each teamwork component.

Results

The findings revealed that among the 106 recorded units identified in the content of elementary social studies textbooks (academic year 2023–2024), the teamwork component “awareness of one’s mission in life” appeared most frequently, accounting for 19.81% of the total. In contrast, the components “adaptability” and “appreciation” were entirely absent. To assess the overall emphasis on Maxwell’s teamwork components, Shannon entropy was applied to calculate the information load and the importance coefficient of each component. Based on this analysis, the components were ranked in the following order: cooperation, awareness of one’s mission in life, purposefulness, solution orientation, communication and competence, commitment, pursuit, relationality, enthusiasm, dedication, order, adaptability, reliability, appreciation, readiness, and self-criticism. Similarly, in the official SHAD (Student Education Network) content related to social studies, a total of 127 recorded units were analyzed. The most frequently represented component was “purposefulness”, comprising 22.83% of the content. The components “adaptability”, “appreciation”, and “readiness” were not represented at all. Shannon entropy analysis was again used to determine the importance ranking of components, which was as follows: collaboration, purposefulness, solution orientation, competence, awareness of one’s mission in life, pursuit, relationality, communication, commitment, adaptability, reliability, orderliness, appreciation, enthusiasm, readiness, self-criticism, and dedication. These findings suggest that although some of Maxwell’s components are moderately represented, several key teamwork skills remain underemphasized or entirely missing in both the textbooks and SHAD platform materials.

Discussion and Conclusion

This study aimed to quantitatively assess the presence of Maxwell’s (2006) 17 teamwork components in Iranian elementary social studies textbooks and the official SHAD (Student Education Network) platform content for the 2023–2024 academic year. Maxwell’s framework offers a comprehensive classification of teamwork skills, making it a suitable model for evaluating how such skills are integrated into educational materials.

Findings revealed that in the textbooks, “awareness of one’s mission in life” was the most frequently referenced component, while “adaptability” and “appreciation” were entirely absent. This pattern partially aligns with the findings of Rahimi-Dehmiani et al. (2015), who reported that the components of purposefulness, communication, and cooperation were most commonly referenced in fourth to sixth-grade science textbooks, whereas components such as appreciation, awareness of one’s mission in life, and self-devotion were rarely or never mentioned.

Similarly, the SHAD platform's official social studies content showed a stronger presence of purposefulness, while adaptability, appreciation, and readiness were not included at all. The limited representation of several key teamwork components—especially across both sources—suggests a lack of comprehensive planning for the integration of teamwork education in the elementary social studies curriculum. Given that textbooks and SHAD materials serve as foundational learning tools during one of the most formative stages of student development, this gap may contribute to the broader issue of weak teamwork skills in Iranian society.

These findings align with previous research by Mosaei and Moradnezhadi (2024) and Motamedi et al. (2023), who also highlighted the mismatch between Iran's cultural disposition toward collectivism and the structural limitations in the educational system. Although Iranian society shows strong collectivist tendencies and a cultural inclination toward teamwork, the national, organizational, and educational infrastructures—especially textbooks and digital educational content—fail to reinforce and cultivate these values effectively. As such, it is recommended that future revisions of elementary social studies textbooks and SHAD content give more systematic attention to the full range of Maxwell's teamwork components. Doing so could bridge the gap between cultural values and educational practice and enhance students' collaborative competencies from an early age. A key limitation of the study was related to content accessibility on the SHAD platform. Some files previously uploaded were no longer available for download, which restricted access to certain educational materials and may have affected the comprehensiveness of the content analysis.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The researchers affirm that the findings presented in this study are the product of their original work and are entirely free from any form of plagiarism.

Funding: This research is a personal study without financial support.

Authors' contribution: All parts of the research and preparation of the article were shared equally between the authors.

Conflict of interest: The authors declare no conflicts of interest.

Acknowledgements: The authors express their sincere gratitude to everyone who supported and contributed to this research.

Keywords: content analysis, social adjustment, textbooks.

Citation: Sorayya, E., & Salehi, M. (2025). Analyzing Elementary Social Studies Textbooks and Student Education Network (SHAD) to Match Maxwell's Teamwork Components. (e210354). *Recent Innovations in Psychology*, 2(3), 27-42. <https://doi.org/10.22034/rip.2024.451610.1020>.

تحلیل کتب درسی و محتوای شبکه آموزشی دانش آموزی (شاد) مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی از منظر انطباق با مولفه‌های کار گروهی ماکسول

دانشجوی کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

استادیار، گروه علوم تربیتی، پردیس شهید هاشمی نژاد، دانشگاه فرهنگیان، مشهد، ایران

الهه ثریا ^{ID}

منیره صالحی ^{ID} *

چکیده

در شناسایی علل ضعف در مهارت کار گروهی، یکی از فرضیه‌های محققین کم‌توجهی به آموزش این مقوله در دوره کودکی است. به همین جهت هدف پژوهش حاضر، تحلیل محتوای کتب درسی و محتوای شبکه آموزشی دانش آموزی (شاد) در درس مطالعات اجتماعی ابتدایی از منظر انطباق با مولفه‌های کار گروهی ماکسول بود. این پژوهش کاربردی بود و با روش تحلیل محتوای کمی انجام شد. محتوای کتب مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی در کشور ایران در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ و محتوای رسمی شبکه آموزش دانش آموزی (شاد) با روش سرشماری انتخاب و با آمار توصیفی و آنتروپی شانون تحلیل شد. یافته‌های پژوهش نشان داد در کتب درسی مطالعات اجتماعی و در محتوای رسمی شبکه شاد، از منظر میزان اشاره و ترویج مولفه‌های کار گروهی ماکسول، رتبه اول به مولفه «تشریک مساعی» تعلق می‌گیرد و به مولفه «سازگاری» و «بها دادن» اصلاً اشاره‌ای نشده است. نتایج نشان از همبستگی میان رتبه مولفه‌های کتب درسی و شبکه شاد داشت. همچنین فراوانی کم مولفه‌های مطرح شده، نشان‌دهنده توجه کم برای آموزش این مهارت در بستر کتب درسی مطالعات اجتماعی و محتوای شبکه شاد درس مطالعات اجتماعی است.

کلیدواژه‌ها: تحلیل محتوا، سازگاری اجتماعی، کار گروهی

استناد: ثریا، الهه، و صالحی، منیره. (۱۴۰۴). تحلیل کتب درسی و محتوای شبکه آموزشی دانش آموزی (شاد) مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی از منظر انطباق با مولفه‌های کار گروهی ماکسول. *نوآوری‌های اخیر در روان‌شناسی*،

۲(۳)، ۲۷-۴۲. <https://doi.org/10.22034/rip.2024.451610.1020>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۴ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۶ انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۹/۰۹

* نویسنده مسئول: salehi1380@gmail.com

مقدمه

یک گروه متشکل از دو یا چند نفر است که نقش خاصی دارند، وظایف وابسته‌ای را انجام می‌دهند، سازگار هستند و هدف مشترکی دارند (بیکر و همکاران، ۲۰۰۶). از دیدگاه جعفرپور (۱۳۹۷) کار گروهی، مجموعه‌ای است از تلاش‌های آگاهانه، منسجم و هماهنگ افراد برای دستیابی به هدف یا اهداف مشترکی که هم‌افزایی را در پی دارد. یکی از طبقه‌بندی‌های مولفه‌های ارتقادهنده مهارت کار گروهی، توسط ماکسول (۲۰۰۶) ارائه شده و شامل هفده مولفه سازگاری یا انعطاف‌پذیری، تشریک مساعی، تعهد، ارتباط، صلاحیت، قابل اعتماد بودن، نظم و ترتیب، بها دادن، شور و اشتیاق، هدفمندی، آگاهی از مأموریت خود در زندگی، آمادگی، رابطه‌مندی، خود ارتقادهندگی، از خودگذشتگی، راه‌حل‌گرایی و پیگیری است. بر اساس این رویکرد پذیرش تغییرات و تطبیق دادن خود با گروه، همدلی و حمایت از اعضای گروه، تعهد داشتن در شرایط سخت، رغبت به برقراری رابطه‌ای باز و به دور از پنهان‌کاری، افزودن کیفیت کار، سرباز نزدن افراد از انجام کارها، انجام دادن کار مناسب در زمان مناسب و به دلایل درست، رشد کردن و سهم کردن بالندگی خود با دیگران، تولید قدرت از طریق شور و انرژی نسبت به کار، مشخص بودن هدف گروه، جزئی از یک کل بودن، فکر کردن به موقعیت‌هایی که در آینده پیش می‌آیند، داشتن مهارت در برقراری رابطه، مقدم شمردن سایر اعضای گروه بر خود، اندیشیدن به راه‌حل‌ها به جای دیدن مشکلات و تسلیم نشدن و مقاومت به اندازه توان فردی، از مهم‌ترین مهارت‌های کار گروهی به شمار می‌روند.

مهارت کار گروهی اهمیت حیاتی دارد؛ چراکه گام اولیه در ایجاد تغییرات مثبت (مقربیان و همکاران، ۱۳۹۹) و از کلیدهای مهم موفقیت سازمان‌ها و افزایش کارایی آنهاست (سلیمانی و همکاران، ۱۳۹۹؛ رجائی و همکاران، ۱۴۰۰). برای صاحبان مشاغل، توانایی کارکنان در کار کردن با سایر افراد بسیار مهم است و حتی در برخی موارد این موضوع را از دانش فنی مهم‌تر می‌دانند. کار گروهی برای دانش‌آموزان زمینه کسب مهارت‌های اجتماعی موثر و متقابل را فراهم می‌کند (مورداک و ویلسون، ۲۰۱۴). افرادی که کار گروهی را تجربه می‌کنند از آن به عنوان تجربه‌ای سودمند و مثبت یاد می‌کنند که مهارت‌های ارتباطی و میان‌فردی آن‌ها را بهبود می‌بخشد (ون هورن و راکدزون، ۲۰۲۴).

خوا و هوینه (۲۰۲۴) به امکان ایجاد کار گروهی و همکاری بدون توجه به موقعیت مکانی از طریق آن‌ها اشاره دارند. آنان مدل کار گروهی ارائه دادند که پیشینه تحصیلی، رهبری و پذیرش رسانه‌های اجتماعی از متغیرهای مستقل آن بودند و اکتساب دانش، توسعه، کاربرد، تجدیدنظر از متغیرهای وابسته آن بودند. به گواه پژوهش‌های متعدد، کار گروهی در ایران از وضعیت مناسبی برخوردار نیست؛ زیرا افراد برای کسب موقعیت به رقابت با هم می‌پردازند و نمی‌توانند در یک گروه با هم کار کنند (جعفرپور، ۱۳۹۷). عدم موفقیت ایرانیان در کارهای گروهی، مانعی در رشد همه‌جانبه محسوب می‌شود (مقربیان و همکاران، ۱۳۹۹). اما نکته‌ی قابل توجه این است که محققان بیشتر به ارزیابی وضعیت کار گروهی در ایران پرداخته‌اند نه به شناسایی علت‌های این موضوع (جعفرپور، ۱۳۹۷). مضاف بر آن، از پیامدهای منفی شیوع کووید ۱۹ و در پی آن خانه‌نشینی مردم، گرایش به انزوا، تنهایی، بازگشت تأخیری به محل کار یا مدرسه و محدودیت‌های تعامل اجتماعی بوده است (خوا و هوینه، ۲۰۲۴).

کار گروهی یک مهارت اکتسابی است و نیاز به آموزش دارد (هاستی و بارکلی، ۲۰۲۱). آموزش مهارت کار گروهی باعث بهبود عملکرد و نگرش افراد نسبت به این موضوع می‌شود (کیخا و همکاران، ۱۴۰۰). هاستی و بارکلی (۲۰۲۱) در یک مطالعه کیفی با استفاده از مصاحبه‌های عمیق به این نتیجه رسیدند که آموزش عوامل موثر بر فرآیندهای کار گروهی به ماماها‌های فارغ‌التحصیل از یک دانشگاه استرالیایی در توسعه مهارت کار گروهی آنان

تأثیرگذار است. لذا با توجه به اهمیت و پیامدهای ناشی از کار کردن افراد به صورت گروهی، بهتر است به افراد آموزش‌های لازم در خصوص ویژگی‌هایی که منجر به بهبود بازدهی کار گروهی می‌شود، داده شود.

مدرسه، اولین محیط آموزشی است که فرد با آن مواجه می‌شود و بر این اساس در شکل‌گیری شخصیت افراد بسیار تأثیرگذار است. اولین بنای سازندگی شخصیت کودکان و نهایتاً سازندگی اجتماعی در دوره ابتدایی گذاشته می‌شود و اگر برای این دوره برنامه‌ریزی شود، افراد در زندگی شخصی و اجتماعی‌شان به موفقیت نایل می‌شوند. لذا باید توجه ویژه‌ای به دوره ابتدایی و محتوای کتب درسی این دوره معطوف شود. در میان این محتواهای آموزشی، کتاب درسی جایگاه ویژه‌ای دارد. کتاب درسی وسیله اصلی یادگیری است که برای حصول نتایج آموزشی طراحی شده است. کتب درسی محور فرایند یاددهی-یادگیری‌اند و سایر رسانه‌های آموزشی حول محور آنها قرار دارند. با توجه به آنچه گفته شد، در شناسایی علل ضعف مهارت کار گروهی، یکی از فرضیه‌های محققان کم‌توجهی به آموزش این مقوله در مقطع حساس و تأثیرگذار ابتدایی بوده است. رحیمی‌دهمینی و همکاران (۱۳۹۴) محتوای کتب چهارم، پنجم و ششم علوم ابتدایی را بر اساس مولفه‌های کار گروهی ماکسول تحلیل کردند. یافته‌ها نشان می‌دهد تقریباً یک‌سوم از واحدهای تحلیل شده دارای مولفه‌های کار گروهی بودند. مولفه هدفمندی بیشترین فراوانی و مولفه سازگاری کمترین فراوانی را دارا می‌باشد و در محتوای این سه کتاب، به مولفه‌های بهادادن، آگاهی از مأموریت خود در زندگی و از خودگذشتگی هیچ اشاره‌ای نشده است. مولایی دزکی (۱۳۹۷) در پژوهشی به تحلیل محتوای کیفی کتب دوره ابتدایی بر مبنای کار گروهی در ابعاد جنسیتی، مذهبی، سیاسی و اجتماعی پرداخت. نتایج نشان داد میزان توجه کتب درسی به مقوله‌های مشارکت در هر کتابی متفاوت بوده است. همچنین به برخی مولفه‌ها از جمله اعتماد اجتماعی، وجدان کاری و رعایت حقوق دیگران، کمتر از حد انتظار پرداخته شده است. در بعد جنسیتی، در کتب درسی غالباً دختران را در کارهای فردی و پسران را در کارهای جمعی نمایش داده‌اند. ابعاد مشارکت مذهبی در کتاب هدیه‌های آسمانی به خوبی پرداخته شده است اما در کتب دیگر، این مطالب نقض شده‌اند. جلیلی و همکاران (۱۳۹۹) محتوای کتاب مطالعات پنجم ابتدایی را بر اساس میزان پرداختن به مولفه‌های کار گروهی تحلیل کردند. یافته‌های پژوهش نشان داد که به مولفه‌های کار گروهی در حیطه شناختی ۲۲/۷۶ درصد، در حیطه عاطفی ۶۴/۱۹ درصد و در حیطه روانی-حرکتی ۱۳/۰۱ درصد اشاره شده است. به طور کلی، مولفه مشارکت و همکاری با ۶۱/۷۲ درصد، بالاترین فراوانی و مولفه معتمد با ۲/۸۸ درصد، کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. معتمدی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی متن درس و فعالیت‌های کتب فارسی خوانداری پایه چهارم، پنجم و ششم ابتدایی را بر اساس مولفه‌های هفده‌گانه کار گروهی با روش تحلیل محتوا مورد بررسی قرار دادند. یافته‌ها نشان داد به میزان کمی (در کتاب فارسی چهارم ۱۳ جمله، در کتاب فارسی پنجم ۸ جمله و در کتاب فارسی ششم ۲۲ جمله) به مهارت‌های کار گروهی اشاره شده است. موسایی و مرادنژادی (۱۴۰۲) نیز کتب درسی فارسی، علوم تجربی و مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی را به روش تحلیل محتوا مورد ارزیابی قرار دادند و میزان بکارگیری دو مفهوم فرهنگ همکاری و کار گروهی را در تکالیف، تصاویر و متن کتاب را بررسی کردند. نتایج نشان داد در مجموع سهم مقوله کار گروهی در کل محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی کمتر از دو درصد است.

آموزش مولفه‌های کار گروهی در کتب مطالعات اجتماعی که با هدف آموزش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تألیف شده‌اند، می‌تواند نقش مهمی در توسعه این مهارت دانش‌آموزان داشته باشد؛ اما هیچ پژوهشی مولفه‌های کار گروهی را در تمامی این کتب مورد بررسی قرار نداده است. بنابراین هدف این پژوهش بررسی میزان

اشاره محتوای کتب درسی و شبکه شاد درس مطالعات اجتماعی به مولفه‌های کار گروهی ماکسول بود. این پژوهش در پی یافتن پاسخ این سوالات بود:

کتب درسی و محتوای رسمی شاد در درس مطالعات اجتماعی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره داشته‌اند؟

میزان فراوانی مولفه‌های کار گروهی در کتاب درسی مطالعات اجتماعی ابتدایی چقدر است و رتبه هر کدام چقدر است؟

میزان فراوانی مولفه‌های کار گروهی در محتوای رسمی شاد در درس مطالعات اجتماعی ابتدایی چقدر است و رتبه هر کدام چقدر است؟

کتاب درسی مطالعات اجتماعی سوم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی مولفه‌ها در پایه سوم ابتدایی و درصد آن چقدر است؟

محتوای درس مطالعات اجتماعی سوم ابتدایی در شبکه شاد چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه سوم تحصیلی شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟

کتاب درسی مطالعات اجتماعی چهارم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه چهارم تحصیلی و درصد آن چقدر است؟

محتوای درس مطالعات اجتماعی چهارم ابتدایی شبکه شاد چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه چهارم تحصیلی شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟

کتاب درسی مطالعات اجتماعی پنجم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه پنجم تحصیلی و درصد آن چقدر است؟

محتوای درس مطالعات اجتماعی پنجم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه پنجم تحصیلی شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟

کتاب درسی مطالعات اجتماعی ششم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه ششم تحصیلی و درصد آن چقدر است؟

محتوای درس مطالعات اجتماعی ششم ابتدایی در شبکه شاد چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه ششم تحصیلی در شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی، از نظر رویکرد پژوهش جزء تحقیقات کمی و به لحاظ ماهیت، توصیفی و از نظر روش گردآوری داده‌ها و تحلیل آن‌ها، از نوع تحلیل محتوای کمی بود. تحلیل محتوا یک شیوه پژوهشی است که برای تشریح عینی، منظم و کمی محتوای آشکار پیام‌های ارتباطی به کار می‌رود (ضیغمی، و همکاران، ۱۳۸۷). تحلیل محتوای کمی باید چهار ویژگی عینی بودن، منتظم بودن، آشکار بودن و کمی بودن را دارا باشد. عینی بودن یعنی اگر چند پژوهشگر با یک روش، یک محتوا را تحلیل کنند، نتایج یکسانی حاصل خواهد آمد (قاندی و گلشنی، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر برای حصول عینیت، محتوای کتب مطالعات اجتماعی و محتوای شاد توسط هر دو محقق و یک نفر از صاحب‌نظران حوزه علوم تربیتی مورد ارزیابی قرار گرفت و نتایج همسانی به دست آمد. ویژگی منتظم بودن بیانگر این است که همه عناصر موجود در محتوا باید مورد بررسی و تحلیل قرار

گیرد، نه بخش دلخواه آن. پژوهش حاضر نیز با بررسی همهی محتوا (متن نوشتاری، تمارین، تصاویر، کلیپ‌ها) کتب مطالعات اجتماعی و محتوای شاد به این ویژگی پایبند بود. ویژگی آشکار بودن جلوگیری از استنباط‌های شخصی را در نظر دارد. در پژوهش حاضر هم به دلیل مشخص بودن مولفه‌های کار گروهی از منظر ماکسول، ویژگی آشکار بودن رعایت شد. ویژگی کمی بودن، مشخص می‌کند مولفه‌ها با چه فراوانی در متن قرار دارند. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در تحلیل محتوای کمی پژوهش حاضر، از نوع توصیفی بود و به همین دلیل فراوانی مولفه‌ها تعیین و شمارش شده و براساس آن نتیجه‌گیری شد. در پژوهش حاضر برای شمارش مولفه‌های کار گروهی، از چک‌لیست محقق ساخته مبتنی بر مولفه‌های کار گروهی از منظر ماکسول استفاده شد. جهت تأمین روایی، پس از مشورت با صاحب‌نظران حوزه علوم تربیتی، پیشنهادات اصلاحی در ارتباط با مطلوبیت کافی و مرتبط بودن مولفه‌های فرعی با مولفه‌های کار گروهی از منظر ماکسول اعلام شد. برای تأمین پایایی ابزار اندازه‌گیری هولستی استفاده گردید. در این روش تعداد کل واحدهای کدگذاری شده، در مخرج کسر و میزان توافق دو یا چند کدگذار در صورت قرار می‌گیرد و نتیجه ضرب در ۱۰۰ می‌شود (درزیان رستمی، ۱۳۹۵). ضریب هولستی پژوهش حاضر مطابق نظر سه محقق به شرح زیر است:

$$C.R = \frac{34}{41} \times 100 = 82.93\%$$

براساس چک لیست (جدول ۱)، محتوای کل کتب اجتماعی و محتوای شبکه‌ی شاد اعم از متن نوشتاری، تمارین، تصاویر و کلیپ‌ها بررسی شد و به محض مشاهده هر کدام از شواهد، کد آن در جدول علامت زده شد و یک بار فراوانی برای آن منظور گردید و بر اساس این فراوانی، کل محتوای کتب و فیلم‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. جامعه آماری پژوهش حاضر محتوای کتب مطالعات اجتماعی ابتدایی سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ کشور ایران و محتوای رسمی سامانه شاد (شبکه آموزش دانش آموز) درس مطالعات اجتماعی بود. سامانه شاد بستری برای آموزش مجازی دانش آموزان است که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ توسط آموزش و پرورش راه‌اندازی شد و بخش‌های مختلف آن از جمله بخش «نمونه تدریس» آن، به تفکیک پایه و درس، شامل محتواهای مختلف آموزشی از جمله کلیپ، متن، فایل صوتی، تصویر و... است. نمونه این پژوهش با جامعه برابر است. واحد ثبت مضمون است (جمله، پارگراف، به کار بندیم، عکس‌نوشته، فعالیت، تصویر و کلیپ). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی، درصد فراوانی و همچنین آنتروپی شانون، به منظور بررسی درجه اهمیت هر یک از مولفه‌ها، استفاده شد. مطابق نظر بختیاری و خاکستری (۱۳۹۵) جهت انجام آنتروپی شانون باید مراحل زیر طی شود:

۱. با استفاده از روش‌های لیکرت، فازی و... معیارهای کیفی را کمی کرده و ماتریس را تشکیل داد.
۲. با استفاده از رابطه‌ی زیر، ماتریس را نرمال کرد:

$$r_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sum_{i=1}^m x_{ij}}$$

۳. آنتروپی معیار E_j را با استفاده از رابطه‌ی زیر بدست آورد:

$$E_j = \frac{-1}{\ln m} \times \sum_{i=1}^m r_{ij} \times \ln r_{ij}$$

۴. وزن‌ها با یکی از دو روش زیر به دست می‌آیند:

الف) اگر با افزایش پراکندگی معیار وزن بیشتر باشد، مقدار d_j را از به صورت زیر بدست می‌آید:

$$d_j = 1 - E_j$$

و وزن معیار w_j از رابطه‌ی زیر محاسبه می‌شود:

$$w_j = \frac{d_j}{\sum_{i=1}^m d_j}$$

ب) اگر با افزایش پراکندگی وزن آن کمتر شود، وزن معیار w_j از رابطه‌ی زیر قابل محاسبه است:

$$w_j = \frac{E_j}{\sum_{i=1}^m E_j}$$

جدول ۱. چک لیست مولفه‌های کار گروهی از منظر ماکسول (۲۰۰۶)

مؤلفه‌های اصلی	مؤلفه‌های فرعی
سازگاری	انعطاف پذیری، پذیرش تغییرات، تطبیق خود با گروه
تشریک مساعی	همدلی و حمایت از اعضا، در نظر گرفتن مصالح کل گروه به جای مصالح خود، عرضه کردن چیزی از خود به دیگران
تعهد	استفاده از استعداد خود در گروه حتی در شرایط سخت
ارتباط	رغبت برای ایجاد رابطه با سایر اعضا، ایجاد شرایط برای برقراری ارتباط میان اعضا
صلاحیت	ارتباط باز و عاری از پرده پوشی (در جریان قرار دادن دیگران از اطلاعات خود)
قابل اعتماد بودن	رضایت ندادن به معمولی بودن و خواستار کیفیت بالا بودن
نظم و ترتیب	اعتماد و اتکا کردن به اعضای گروه، احساس مسئولیت نسبت به گروه
بها دادن	انجام کار مناسب در زمان مناسب و با دلایل درست، حرکت به سمت کار، نه منتظر ماندن، شروع کردن کارهای ضروری
شور و اشتیاق	سهیم شدن بالندگی با دیگران، به دیگر اعضای گروه ارزش دادن و کمک به آنها برای رسیدن به سطح بالاتر
هدفمندی	داشتن انرژی و تعیین کردن زمان مشخص برای انجام کار به دلیل ایجاد تکاپو، قدرت داشتن برای بیشتر کار کردن
آگاهی از ماموریت خود	مشخص کردن هدف برای گروه، برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی برای رسیدن به هدف، تلاش برای رسیدن به اهداف
آمادگی	شناختن رسالت خود در گروه و پایبندی به آن، جزئی از کل بودن، در نظر گرفتن مصالح کل در انجام بخش خود
رابطه‌مندی	هر عضو گروه با پیش‌بینی موقعیت‌های آینده، خودش را برای شرایط احتمالی آماده کند، تحقیق در مورد چالش‌های رشته‌ی
خودارتنقادهندگی	مشخص خود در گروه، برای استفاده در شرایط ضروری
از خود گذشتگی	وقت گذاشتن اعضای گروه برای رسیدن به نتایج مشترک، ایجاد اعتماد همراه با احترام در روابط
راه‌حل‌گرایی	تلاش هر عضو گروه برای اصلاح و بهبود خود، پذیرای یادگیری بودن
پیگیری	مقدم دانستن سایر اعضا بر خود
	اندیشیدن به راه‌حل به جای توجه به مسأله
	تسلیم نشدن و تا حد توان مداومت و مقاومت کردن

یافته‌ها

جدول ۲ در پاسخ به این سوال تحقیق است که کتب درسی مطالعات اجتماعی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره داشته‌اند؟ و میزان فراوانی مولفه‌ها در چهار پایه تحصیلی و رتبه هر مولفه کار گروهی چقدر است؟ جدول ۲ نشان می‌دهد از مجموع ۱۰۶ واحد ثبت شمارش شده در کل کتب مطالعات اجتماعی، به مولفه «آگاهی از ماموریت خود در زندگی» با ۱۹/۸۱ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده است و به مولفه «سازگاری» و «بها دادن» اصلاً اشاره نشده است. همچنین به منظور پاسخگویی به میزان توجه به مولفه‌های کار گروهی ماکسول در کتب مطالعات اجتماعی ابتدایی، بار اطلاعاتی داده‌ها و ضریب اهمیت هر مولفه بر اساس آنتروپی شانون به دست آمد و مشخص شد رتبه مولفه‌های کار گروهی ماکسول در کتب مطالعات اجتماعی به ترتیب زیر است: تشریک مساعی، آگاهی از ماموریت خود در زندگی، هدفمندی، راه‌حل‌گرایی، ارتباط و صلاحیت، تعهد، پیگیری، رابطه‌مندی، شور و اشتیاق، از خود گذشتگی، نظم و ترتیب، سازگاری، قابل اعتماد بودن، بها دادن، آمادگی و خودارتنقادهندگی.

جدول ۲. تحلیل محتوای کتب مطالعات اجتماعی ابتدایی بر اساس مولفه‌های کار گروهی ماکسول (۲۰۰۶)

رتبه	ضریب اهمیت W_j	مقدار بار اطلاعاتی (E_i)	درصد از فراوانی کل	فراوانی مولفه‌ها در ۴ پایه	فراوانی پایه ششم	فراوانی پایه پنجم	فراوانی پایه چهارم	فراوانی پایه سوم	مولفه‌های اصلی
۱۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سازگاری
۱	۰/۱۱۶	۰/۹۷	۶/۶	۷	۲	۲	۱	۲	تشریک مساعی
۶	۰/۰۸۶	۰/۷۲	۵/۶۶	۶	۳	۲	۱	۰	تعهد
۵	۰/۰۸۹	۰/۷۵	۳/۷۷	۴	۲	۱	۱	۰	ارتباط
۵	۰/۰۸۹	۰/۷۵	۳/۷۷	۴	۱	۲	۱	۰	صلاحیت
۱۲	۰	۰	۰/۹۴	۱	۰	۰	۰	۱	قابل اعتماد بودن
۱۱	۰/۰۵۵	۰/۴۶	۲/۸۳	۳	۱	۲	۰	۰	نظم و ترتیب
۱۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بها دادن
۹	۰/۰۶	۰/۵	۱/۸۹	۲	۰	۱	۰	۱	شور و اشتیاق
۳	۰/۱۰۳	۰/۸۶	۱۶/۹۸	۱۸	۳	۸	۶	۱	هدفمندی
۲	۰/۱۰۶	۰/۸۹	۱۹/۸۱	۲۱	۳	۸	۲	۸	آگاهی از ماموریت خود
۱۲	۰	۰	۰/۹۴	۱	۰	۰	۱	۰	آمادگی
۸	۰/۰۶۵	۰/۵۴	۱۶/۰۴	۱۷	۱۲	۴	۱	۰	رابطه‌مندی
۱۲	۰	۰	۱/۸۹	۲	۰	۲	۰	۰	خودارتنقادهندگی
۱۰	۰/۰۵۹	۰/۴۹	۴/۷۲	۵	۳	۲	۰	۰	از خود گذشتگی
۴	۰/۰۹	۰/۷۶	۴/۷۲	۵	۰	۱	۲	۲	راه‌حل‌گرایی
۷	۰/۰۸۱	۰/۶۸	۹/۴۴	۱۰	۵	۴	۱	۰	پیگیری
		۸/۳۷	۱۰۰	۱۰۶	۳۵	۳۹	۱۷	۱۵	جمع کل

جدول ۳ در پاسخ به این سوال تحقیق است که محتوای درس مطالعات اجتماعی در محتوای رسمی شاد، چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ میزان فراوانی مولفه‌ها در چهار پایه تحصیلی و رتبه هر مولفه کار گروهی در درس مطالعات اجتماعی در محتوای رسمی شاد چقدر است؟

جدول ۳ نشان می‌دهد از مجموع ۱۲۷ واحد ثبت شمارش شده در محتوای رسمی شبکه شاد درس مطالعات اجتماعی، به مولفه «هدفمندی» با ۲۲/۸۳ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده و به مولفه‌های «سازگاری»، «بها دادن» و «آمادگی» اصلاً اشاره‌ای نشده است. همچنین به منظور پاسخگویی به میزان توجه به مولفه‌های کار گروهی ماکسول در کتب مطالعات اجتماعی ابتدایی، بار اطلاعاتی داده‌ها و ضریب اهمیت هر مولفه بر اساس آنتروپی شانون به دست آمد. بدین ترتیب مشخص شد رتبه مولفه‌های کار گروهی ماکسول در کتب مطالعات اجتماعی به ترتیب زیر است: تشریک مساعی، هدفمندی، راه‌حل‌گرایی، صلاحیت، آگاهی از ماموریت خود در زندگی، پیگیری، رابطه‌مندی، ارتباط، تعهد، سازگاری، قابل اعتماد بودن، نظم و ترتیب، بها دادن، شور و اشتیاق، آمادگی، خودارتنقادهندگی و از خود گذشتگی.

در پاسخ به این سوال تحقیق که کتاب درسی مطالعات اجتماعی سوم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی مولفه‌ها در پایه سوم ابتدایی و درصد آن چقدر است؟ نتایج نشان داد از مجموع ۱۵ واحد ثبت شمارش شده در کتاب مطالعات اجتماعی سوم، به مولفه «آگاهی از ماموریت خود در زندگی» با ۵۳/۳۳ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده است و به مولفه‌های «سازگاری»، «تعهد»، «ارتباط»، «صلاحیت»، «نظم و ترتیب»، «بها دادن»، «آمادگی»، «رابطه‌مندی»، «خودارتنقادهندگی»، «از خود گذشتگی» و «پیگیری» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

جدول ۳. تحلیل محتوای مطالعات اجتماعی ابتدایی در محتوای رسمی شاد بر اساس مولفه‌های کار گروهی ماکسول (۲۰۰۶)

رتبه	ضریب اهمیت W_j	مقدار بار اطلاعاتی (E_i)	درصد از فراوانی کل	فراوانی مولفه‌ها در چهار پایه	فراوانی پایه ششم	فراوانی پایه پنجم	فراوانی پایه چهارم	فراوانی پایه سوم	مولفه‌های اصلی
۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سازگاری
۱	۰/۱۵۶	۰/۹۲	۵/۵۱	۷	۱	۳	۲	۱	تشریک مساعی
۹	۰/۰۵۱	۰/۳	۵/۵۱	۷	۶	۰	۱	۰	تعهد
۸	۰/۰۸۵	۰/۵	۳/۱۵	۴	۲	۲	۰	۰	ارتباط
۴	۰/۱۱۷	۰/۶۹	۳/۹۴	۵	۱	۱	۳	۰	صلاحیت
۱۰	۰	۰	۰/۷۹	۱	۱	۰	۰	۰	قابل اعتماد بودن
۱۰	۰	۰	۱/۵۷	۲	۰	۲	۰	۰	نظم و ترتیب
۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بها دادن
۱۰	۰	۰	۳/۱۵	۴	۰	۰	۰	۴	شور و اشتیاق
۲	۰/۱۳۸	۰/۸۱	۲۲/۸۳	۳۹	۷	۱۶	۴	۲	هدفمندی
۵	۰/۱۱۴	۰/۶۷	۱۶/۵۴	۲۱	۲	۸	۰	۱۱	آگاهی از ماموریت خود
۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	آمادگی
۷	۰/۱۰۲	۰/۶	۱۲/۶	۱۶	۱۰	۵	۱	۰	رابطه‌مندی
۱۰	۰	۰	۲/۳۶	۳	۰	۳	۰	۰	خودار تقادهندگی
۱۰	۰	۰	۰/۷۹	۱	۱	۰	۰	۰	از خودگذشتگی
۳	۰/۱۲۶	۰/۷۴	۷/۸۷	۱۰	۰	۳	۵	۲	راه‌حل‌گرایی
۶	۰/۱۱۲	۰/۶۶	۱۳/۳۹	۱۷	۱۰	۵	۲	۰	پیگیری
		۵/۸۹	۱۰۰	۱۲۷	۴۱	۴۸	۱۸	۲۰	جمع کل

در پاسخ به این سوال که محتوای درس مطالعات اجتماعی سوم ابتدایی در شبکه شاد چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه سوم تحصیلی شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟ نتایج حاکی از آن بود که از مجموع ۲۰ واحد ثبت شمارش شده در محتوای سوم اجتماعی شاد، به مولفه «آگاهی از ماموریت خود در زندگی» با ۵۵ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده و به مولفه‌های «سازگاری»، «تعهد»، «ارتباط»، «صلاحیت»، «قابل اعتماد بودن»، «نظم و ترتیب»، «بها دادن»، «آمادگی»، «رابطه‌مندی»، «خودار تقادهندگی»، «از خودگذشتگی» و «پیگیری» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

در پاسخ به این سوال که کتاب درسی مطالعات اجتماعی چهارم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه چهارم تحصیلی و درصد آن چقدر است؟ نتایج نشان داد که از مجموع ۱۷ واحد ثبت شمارش شده در کتاب مطالعات اجتماعی چهارم، به مولفه «هدفمندی» با ۳۵/۳ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده است و به مولفه‌های «سازگاری»، «قابل اعتماد بودن»، «نظم و ترتیب»، «بها دادن»، «شور و اشتیاق»، «خودار تقادهندگی» و «از خودگذشتگی» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

در پاسخ به این سوال که محتوای درس مطالعات اجتماعی چهارم ابتدایی شبکه شاد چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه چهارم تحصیلی شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟ نتایج نشان داد که از مجموع ۱۸ واحد ثبت شمارش شده در محتوای چهارم اجتماعی شاد، به مولفه «راه‌حل‌گرایی» با ۲۷/۷۸ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده است و به مولفه‌های «سازگاری»، «ارتباط»، «قابل اعتماد بودن»، «نظم و ترتیب»، «بها دادن»، «شور و اشتیاق»، «آگاهی از ماموریت خود در زندگی»، «آمادگی»، «خودار تقادهندگی» و «از خودگذشتگی» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

در پاسخ به این سوال که کتاب درسی مطالعات اجتماعی پنجم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه پنجم تحصیلی و درصد آن چقدر است؟ نتایج حاکی از آن بود که از مجموع ۳۹ واحد ثبت شمارش شده در کتاب مطالعات اجتماعی پنجم، به مولفه «هدفمندی» و «آگاهی از ماموریت خود در زندگی» هر دو به یک میزان و با ۲۰/۵۲ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده است و به مولفه‌های «سازگاری»، «قابل اعتماد بودن»، «بها دادن» و «آمادگی» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

در پاسخ به این سوال که محتوای درس مطالعات اجتماعی پنجم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه پنجم تحصیلی شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟ نتایج نشان داد که از مجموع ۴۸ واحد ثبت شمارش شده در محتوای پنجم اجتماعی شاد، به مولفه «هدفمندی» با ۳۳/۳۳ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده و به مولفه‌های «سازگاری»، «تعهد»، «قابل اعتماد بودن»، «بها دادن»، «شور و اشتیاق»، «آمادگی» و «از خود گذشتگی» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

در پاسخ به این سوال که کتاب درسی مطالعات اجتماعی ششم ابتدایی چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه ششم تحصیلی و درصد آن چقدر است؟ نتایج نشان داد که از مجموع ۳۵ واحد ثبت شمارش شده در کتاب مطالعات اجتماعی ششم، به مولفه «رابطه‌مندی» با ۳۴/۲۹ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده و به مولفه‌های «سازگاری»، «قابل اعتماد بودن»، «بها دادن»، «شور و اشتیاق»، «آمادگی»، «خودار تقادهندگی» و «راه‌حل گرایی» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

در پاسخ به این سوال که محتوای درس مطالعات اجتماعی ششم ابتدایی در شبکه شاد چقدر به مولفه‌های کار گروهی ماکسول اشاره دارد؟ و میزان فراوانی در پایه ششم تحصیلی در شبکه شاد و درصد آن چقدر است؟ نتایج نشان داد که از مجموع ۴۱ واحد ثبت شمارش شده در محتوای ششم اجتماعی شاد، به مولفه‌های «رابطه‌مندی» و «پیگیری» با ۲۴/۴ درصد، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده و به مولفه‌های «سازگاری»، «نظم و ترتیب»، «بها دادن»، «شور و اشتیاق»، «آمادگی»، «خودار تقادهندگی» و «راه‌حل گرایی» اصلاً اشاره‌ای نشده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی کمی و توجه به مولفه‌های کار گروهی ماکسول (۲۰۰۶) در کتب درسی و محتوای رسمی شبکه شاد در درس مطالعات اجتماعی ابتدایی انجام شد. نتایج نشان داد که در کتب درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی، به مولفه‌های آگاهی از ماموریت خود در زندگی، بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده و به مولفه «سازگاری» و «بها دادن» اصلاً اشاره‌ای نشده است. این نتایج تا حدودی با نتایج پژوهش رحیمی دهمیانی و همکاران (۱۳۹۴) همسویی دارد. مطابق این پژوهش، در کتب علوم چهارم، پنجم و ششم به مولفه‌های هدفمندی، ارتباط، تشریک مساعی بیشترین اشاره صورت گرفته و به مولفه‌های بها دادن، آگاهی از ماموریت خود در زندگی و از خود گذشتگی هیچ اشاره‌ای نشده است.

همچنین در محتوای رسمی شبکه شاد درس مطالعات اجتماعی، به مولفه هدفمندی بیشتر از سایر مولفه‌ها اشاره شده و به مولفه‌های سازگاری، بها دادن و آمادگی اصلاً اشاره‌ای نشده است. این نتیجه با یافته‌های موسایی و مرادنژادی (۱۴۰۲)، معتمدی و همکاران (۱۴۰۲) به شرح ذیل همخوانی دارد. فرهنگ ایرانی مستعد کار گروهی است و یافته‌های پیمایش نیز نشان‌دهنده میزان بالای جمع‌گرایی و گرایش به کار گروهی در نمونه ۵۷۶ نفری تحقیق است آن را تأیید می‌کند. اما آنچه موجب، سطح پایین کار گروهی در کشور می‌شود، ریشه در عوامل غیر فرهنگی

(ساختاری، مدیریتی و رفتاری) در سطح ملی، سازمانی و فردی دارد. آموزش و پرورش به عنوان یک عامل ساختاری، در انتقال مفاهیم کار گروهی موفق عمل نکرده است. در حالی که فرهنگ جمع‌گرایی و کار گروهی در ایرانی‌ها ریشه دارست؛ اما ساختارهای آموزشی مانند محتوای کتب و شبکه شاد، هماهنگ با این فرهنگ در راستای توسعه و رشد کار گروهی گام بر نمی‌دارد. عدم اشاره به مولفه‌ی سازگاری و بها دادن در کتب درسی و محتوای شاد، همچنین فراوانی نسبتاً کم برخی مولفه‌های مطرح شده، نشان‌دهنده برنامه‌ریزی ناکافی برای آموزش این مهارت در بستر کتب درسی مطالعات اجتماعی و محتوای شبکه شاد درس مطالعات اجتماعی است؛ این موضوع با توجه به اهمیت کتب درسی و شبکه دانش‌آموزی شاد به واسطه‌ی نقش الگویی، به عنوان مهم‌ترین ابزار یادگیری و از جمله تأثیرگذارترین شیوه‌های آموزش در پر اهمیت‌ترین دوران زندگی فرد، می‌تواند یکی از علل ضعف در کار گروهی کشور باشد. پیشنهاد می‌شود در ویرایش‌های بعدی کتب درسی مطالعات اجتماعی به مولفه‌های کار گروهی توجه بیشتری شود. امید است که نتایج این پژوهش، راهگشای طراحان برنامه‌ریزی درسی باشد تا زمینه‌های ایجاد مهارت کار در گروه را در بستر کتب درسی به دانش‌آموزان آموزش داده شود.

از محدودیت‌هایی که پژوهشگران هنگام جمع‌آوری داده‌های این پژوهش با آن مواجه شدند، ضعف بستر شاد در نگهداری فایل‌هایی بود که مدتی از بارگذاری آن می‌گذشت. به این صورت که فایلی که مدت زمان زیادی از انتشار آن گذشته بود، دیگر قابل دانلود شدن نبوده بنابراین تعدادی از محتواها از دسترس پژوهشگران خارج بود.

ملاحظات اخلاقی

پژوهشگران متعهد بودند که یافته‌های این پژوهش حاصل پژوهش خودشان بوده و عاری از هرگونه سرقت ادبی بوده است.

حمایت مالی و سپاسگزاری

این پژوهش از حمایت مالی برخوردار نبوده است. نویسندگان از تمامی افرادی که در این پژوهش مشارکت داشتند، تقدیر و تشکر می‌نمایند.

تعارض منافع

در این مقاله هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- بختیاری، اسحاق، و خاکستری، مرضیه. (۱۳۹۵). اولویت‌بندی شاخص‌های مورد استفاده در رتبه‌بندی بانک‌ها با استفاده از تکنیک آنتروپی شانون. کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری. URL: <https://www.sid.ir/filesserver/sf/6661395h05153.pdf>
- جعفرپور، محمود. (۱۳۹۷). آسیب‌شناسی کار گروهی در سازمان‌های کشور. مطالعات مدیریت بهبود و تحول، ۲۷ (۸۷)، ۷۵-۱۰۰. <https://doi.org/10.22054/jmsd.2018.8651>
- جلیلی، فرخ‌رو، خسروی سرو، هاجر، و قدسیان، نرگس. (۱۳۹۹). تحلیل محتوای کتاب مطالعات اجتماعی پنجم ابتدایی براساس میزان توجه به کار گروهی در طبقه‌بندی بلوم. نخستین همایش ملی رویکردهای نوین مدیریت در مطالعات میان‌رشته‌ای. گنبد کاووس. URL: <https://civilica.com/doc/1149873/>
- درزبان رستمی، حسن. (۱۳۹۵). تحلیل محتوای پیام‌های ارتباطی در رسانه‌ها. تهران: سیمای شرق. URL: <https://h7.cl/1fsFd>

- رجائی، زهرا، پور، سمیرا، و کارجوی، حسین. (۱۴۰۰). بررسی عوامل تأثیرگذار بر انجام کار گروهی اثربخش. *مدیریت تحول*، ۱۳(۱)، ۲۳۲-۲۰۹. <https://doi.org/10.22067/tmj.2021.68402.1034>
- رحیمی دهمیانی، پریسا، گرمایی، فاطمه، و درودی، زهره. (۱۳۹۴). تحلیل محتوای کتاب‌های علوم پایه چهارم، پنجم و ششم ابتدایی بر اساس مولفه‌های کارگروهی. همایش ملی آموزش ابتدایی. URL: <https://www.sid.ir/paper/860543/fa>
- سلیمانی، خدیجه، عبودی، جلال، و خجسته، ویدا. (۱۳۹۹). بهبود علاقه دانش آموزان در درس شیمی و آزمایشگاه با ارائه و ارتقای مهارت کار گروهی و عملی. پژوهش در آموزش شیمی، ۲(۳)، ۴۸-۳۷. URL: https://chemedu.cfu.ac.ir/article_1530.html
- ضیغی، رضا، باقری‌نسامی، معصومه، حقدوست‌اسکونی، سیده فاطمه، و یادآورنیکروش، منصوره. (۱۳۸۷). تحلیل محتوا. پرستاری ایران، ۲۱ (۵۳)، ۴۱-۵۲. URL: <https://ijn.iuums.ac.ir/article-1-408-fa.html>
- قائدی، محمدرضا، و گلشنی، علیرضا. (۱۳۹۵). روش تحلیل محتوا، از کمی‌گرایی تا کیفی‌گرایی. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، ۷(۲۳)، ۸۲-۵۷. URL: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285516.1395.7.23.4.4>
- کیخا، علی‌اکبر، رضایی، منیر، و حیدری، عباس. (۱۴۰۰). بررسی نگرش و موانع کار تیمی در بخش مراقبت‌های ویژه از دیدگاه پرستاران در همه‌گیری کووید-۱۹. *طب نظامی*، ۲۳(۴)، ۳۳۷-۳۲۹. <https://doi.org/10.30491/JMM.23.4.329>
- معمدی، علی، رومانی، سعید، و نادری رمضان‌آباد، مجید. (۱۴۰۲). تحلیل محتوای مفهومی کتب فارسی خوانداری چهارم، پنجم و ششم ابتدایی با توجه به مفهوم مهارت کار تیمی: رویکرد کتابخانه‌ای. *پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش*، ۶(۶۱)، ۱۹۵-۱۸۴. URL: <https://www.jonapte.ir/showpaper/9638964>
- مقربیان، مریم، حقیقتیان، م، و محمدی، اصغر. (۱۳۹۹). بررسی تاثیر عوامل اجتماعی بر توسعه کارگروهی با نقش تعدیل‌گر تعهد عام (مورد مطالعه: زنان ۲۰ سال به بالای شهر تهران). *زن و جامعه*، ۱۱(۴)، ۲۷۰-۲۳۷. URL: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20088566.1399.11.44.12.2>
- موسایی، محمدرضا، و مرادزادی، همایون. (۱۴۰۲). بررسی کارکرد ارتباطی کتاب‌های دانش‌آموزان - بررسی کارگروهی در محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی. *مطالعات راهبردی ارتباطات*، ۳(۳)، ۴۲-۳۳. URL: <https://doi.org/10.22034/rcc.2024.1986371.1050>
- مولایی دزکی، نرگس. (۱۳۹۷). تحلیل محتوای کیفی کتاب‌های درسی دوره ابتدایی از منظر توجه به روحیه کار جمعی و مشارکت. *اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی ایران*. تهران. ۷-۱. URL: <https://civilica.com/doc/824342/>

References

- Baker, D. P., Day, R., & Salas, E. (2006). Teamwork as an essential component of high-reliability organizations. *Health Services Research*, 41(4), 1576-1598. <https://doi.org/10.1111%2Fj.1475-6773.2006.00566.x>
- Bakhtiari, E., & Khakestari, M. (2016). *Prioritizing the indicators used in the ranking of banks using Shannon's entropy technique*. 5th International Conference on Modern Researchs in Management, Economics & Accounting (In Persian). URL: <https://www.sid.ir/files/server/sf/6661395h05153.pdf>
- Darzian Rostami, H. (2016). *Content analysis of communication messages in the media*. Tehran: Sima Shargh. (In Persian). URL: <https://h7.cl/1fsFd>
- Ghaedi, M., & Golshani, A. (2016). Content Analysis Method: from Quantity-Oriented to Quality-Oriented. *Psychological Models and Methods*. 7(23). 57-82 (In Persian). URL: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285516.1395.7.23.4.4>
- Hastie, C. R., & Barclay, L. (2021). Early career midwives' perception of their teamwork skills following a specifically designed, whole-of-degree educational strategy utilising groupwork assessments. *Midwifery*, 99, 102997. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2021.102997>
- Jafarpour, M. (2018). The pathology of Groupwork in Iranian organizations. *Management Studies in Development and Evolution*, 27(87), 75-100 (In Persian). <https://doi.org/10.22054/jmsd.2018.8651>
- Jalili, F., Khosravi sarv, H., & Ghodsian, N. (2020). *Analysis of the content of the fifth grade social studies book based on the amount of attention paid to group work in Bloom's classification*. 1st National Conference on New Management Approaches in Interdisciplinary Studies (In Persian). URL: <https://civilica.com/doc/1149873/>
- Keykha, A., Ramezani, M., & Heydari, A. (2022). Attitude and Barriers of Teamwork in Intensive Care Unit from the Perspective of Nurses in COVID-19 Pandemic. *Military Medicine*, 23(4), 329-337 (In Persian). <https://doi.org/10.30491/JMM.23.4.329>

- Khoa, B. T., & Huynh, T. T. (2024). Knowledge-intensive teamwork development through social media adoption after the COVID-19 pandemic in higher education institutions. *Heliyon*, 10(4), e26210. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e26210>
- Maxwell, J. C. (2006). *The 17 essential qualities of a team player: Becoming the kind of person every team wants*. HarperCollins Leadership. URL: <https://h7.cl/1fsHy>
- Mogharabian, M., Haghghatian, M. & Mohammadi, A. (2021). Survey the effect of Social Determinants on work group between Women up 20 years in Tehran : The moderator role of General commitment. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 11(44), 237-270 (In Persian). URL: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20088566.1399.11.44.12.2>
- Molae Dezaki, N. (2018). Qualitative content analysis of elementary school textbooks from the perspective of paying attention to the spirit of collective work and participation. *1st National Conference on Sustainable Development in Iranian Education and Psychology*. Tehran (In Persian). URL: <https://civilica.com/doc/824342/>
- Mosaei, M. R., & moradnezehadi, H. (2024). Communication function of students' books- Investigating teamwork in the content of elementary education textbooks. *Journal of Strategic Communication Studies*, 3(3), 33-42 (In Persian). <https://doi.org/10.22034/rcc.2024.1986371.1050>
- Motamedi, A., Rumani, S., & Naderi Ramezanabad, M. (2023). Concept analysis of the content of Persian reading books of the fourth, fifth and sixth grades according to the concept of teamwork skills: a library approach. *New developments in psychology, educational sciences and education*, 6(61), 184-195 (In Persian). URL: <https://jonapte.ir/fa/showart-933864f1c3a1fba7397bd065604ec765>
- Murdoch, K., & Wilson, J. (2014). *Helping your pupils to work Cooperatively*. David Fulton Publishers. URL: <https://h7.cl/1kjrjx>
- Rahimi Dehmiani, P., & Garmabi, F. & Dorodi, Z. (2016). *Analysis of the content of fourth, fifth and sixth grade science books based on teamwork components*. National Conference of Primary Education (In Persian). URL: <https://www.sid.ir/paper/860543/fa>
- Rajae, Z., Pour, S., & karjooy, H. (2021). Investigating the Affecting Factors of Teamwork Effectiveness. *Transformation Management Journal*, 13(1), 209-232 (In Persian). <https://doi.org/10.22067/tmj.2021.68402.1034>
- Soleimani, K., Abodi, J., & Khojasteh, V. (2020). Improving Students' Interest in Chemistry and Laboratory Lessons by Providing and Improving Teamwork and Practical Skills. *Research in Chemistry Education*, 2(3), 37-48 (In Persian). URL: https://chemedu.cfu.ac.ir/article_1530.html?lang=en
- Van Horne, C., & Rakedzon, T. (2024). Teamwork Made in China: Soft Skill Development with a Side of Friendship in the STEM Classroom. *Education Sciences*, 14(3), 248. <https://doi.org/10.3390/educsci14030248>
- Zeighami, R., Bagheri Nesami, M., Haghdoost Oskouie, F., & Yadavar Nikraves, M. (2008). *Content Analysis*. *Iran Journal of Nursing*, 21(53), 41-52 (In Persian). URL: <https://ijn.iums.ac.ir/article-1-408-fa.html>